Universal Declaration of Human Rights - Jula

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

DUNYA" MUME MOOGOOYA" HAKEYAW DANTIIGELIIKAN

Kúmanabila

K'à mìna à mà kó dúnya' mànton' bεε ká kan ni bònya ye, àni kó bεε ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bεε ya hɔrɔnya' sàbati, kà bεε kánya násuma' dúnya' sìqi' la.

K'à mìna à mà kó mɔgɔya hákɛ lɔnbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kɔnɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à mìna mà tèle kúra min bɔra, à fɔra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò kɛ, kó mɔgɔw kà síran ngɔn ná, ò bánna, kó fàgantánya júgu bánna, ò kùma' kɛra bɛnkan ye min kɛra hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìna à mà kó kà mɔgɔya' hákɛ' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mɔgɔw kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìna à mà à ká kán tériya' yé kε jàmanaw ni μgɔn cε,

K'à mìna à mà dúnya' mùmε sáratikan' ná, Dúnya' Jàmanaw yá tɔ màntonw bεε kà à yìra kó ù lánin bε mɔgɔya' hákεyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bònya' ní à lànbe' la, ù lánin bε cεw ní mùsow kányaɲgɔnmaya' lá hákε' lá, ní ù kà ŋàniya' sìri kà mɔɡɔya' yá ρε sàbati, àni kà ρánamaya' kεcogo ρúman' sìqi sèn kán hɔrɔnya' bεrεbεrε kɔnɔ,

K'à mìna à mà Dúnya' jàmanaw kà à ηàniya kó ù bé jɛn ní Tɔnba yé kà mɔgɔya' hákɛyaw látànga à ná' mà dúnya' mùmε kɔnɔ,

K'à mìna à mà, ò ŋàniya púman té sé kà síra' sɔrɔ ní bεnkélenma má kε mɔgɔya' hákεyako ní à hɔrɔnyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ngɔnlajɛrɛba' kà í kán' bìla kà dunya' mumɛɛ mɔɔgɔɔ hakɛɛyaw dantigɛɛlikan gánsi kà à yìra ò nnàniya nnuman yé fɛɛn ye, mín ká kán kà kɛɛ mànton' ni násɔɔn' bɛɛɛɛ lànníni ye, yálasa mɔɔgɔɔ kelen kelen bɛɛɛɛ, àni jɛɛkulu kelen bɛɛɛɛ ye nin dàntigɛɛlikan' nìn tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔɔnɔɔ, kà fɛɛrɛɛ kɛɛ dɔɔɔɔnin dɔɔɔɔnin ù ya húkumu' kɔɔnɔɔ, wálima dúnya bɛɛɛɛ kɔɔnɔɔ, kà hákɛɛya nìnugu ní hɔɔrɔɔnya nìnnugu látàngali' yíriwa, àni kà à kɛɛ bɛɛɛɛ ye sɔɔn ù mà nná mà, à kɛɛra ù ya jàmana kɔɔnɔɔna ye, wálima jàmana gbɛɛrɛɛ min bé ù ya màra' kɔɔnɔɔ.

Baabu jonna

Wólo' lá, hádamaden' bεε ye hɔrɔn ye, bεε ká kán lànbe ní hákεyaw Mɔgɔ bεε ye hákilitigi ye, bεε ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ngɔn mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mɔgɔ' bɛɛ dɔ bɛ kà à lɔn kó í ká kán ní mɔgɔya hákɛyaw ní à hɔrɔ kófɔnin' bɛɛ ye nìn dàntigɛlikan' nìn kɔnɔ, mɔgɔ má bɔ mɔgɔ kɛrɛnkɛrɛnninya lá, fàragbɛko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à cɛ ni múso má bɔ ngon ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, hákilila ye mín yé pólitikiko' lá, wálima hákilila gbɛrɛw, ó te à bɔyɔrɔko te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígiya ni bólokolonya te à la, nàmakalako ni hɔrɔnyako te à la; fɛn o fɛn be nὰ ní wólomali' ye mɔgɔw ní ngɔn cɛ, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, bɔyɔrɔ má bɔ bɔyɔrɔ la. I bɔyɔrɔ' lànbe' tɔw cɛ' mà, í ya jàmana' kɛra jàmana' yɛrɛmahɔrɔnyanin ye, à kɛ jàmana ye mín be jàmana gbɛrɛ ya màra kɔnɔ, wálima à be à yɛrɛ bólo jàmana gbɛrɛ ya húkumu' kɔnɔ, wólomali sí te kɛ kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔgɔ' kɛra cogo ó cogo, à ká kán ní pánamaya' ye, à ká kán ní hɔrɔnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔgɔ sí te sé kà mìna kà í kε jɔn ye wálima kà í kε bólokɔnɔmɔgɔ ye, jɔnya' bánna, jɔnféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔgɔ sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tɔrɔ, níjuguya' dànmátɛmɛ' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bεε ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kεra yɔrɔ ó yɔrɔ ye.

Báabu 7 nan

Bεε ká kán sàriya' lá, àyiwa bεε ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ à má kε wólomali ye. Bεε ká kán ní kɔsɛmɛ ye sàriya' là kà i yɛrɛ tànga bɔ wólomali' súgu ó súgu mà, mín be dàntigɛlikan' nìn sɔsɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔsɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be bɛn mɔgɔ bɛɛ ye cɛn yɛrɛ l, í ye í ya jàmana' sàriyaso' màgbɛ sàriya' mín násininin bɛ ò kóna' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, minw be jàmana sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔgɔ sí ye mina, wálima kà dòn kàso' la, wálima kà à gbεn kà bɔ à fàso' la, kà à sɔrɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔgɔ' bεε ye, bεε fána ká kán ò lá, ni bèn kεra i kán, i ya kiti tigε námara te min na, bεε ɲa'na, tìribinali la, mín be à yεrε sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bena jó dí à mà kà à ya hákε lɔ à ye, wálima kà jàlaki' bèn à kán cɛn' yεrε la, ni à jó tε à la.

Báabu 11 nan

- 1. Ní mìnaliko lára mɔgɔ ó mɔgɔ kùn, à te se kà mìna ábada, fó ni kíti kà à yìra tìribináli' la, kà à sɔrɔ áwoka kà à láfàsa, kó àle nɔ' lò làkíka' la.
- 2. Mɔgɔ sí te se kà mìna kó la, kó' mín kɛtuma' kà à sɔrɔ kójugu tɛ i ya jàmana' kɔnɔ, wálima dúnya' sàriya' la. Mɔgɔ' be kó' kɛ tùma' mín na fána, à ni pàngíli' mín ká kán, ò wágati' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te bɛn mɔgɔ sí ye i sèn' dòn mɔgɔ gbɛrɛ ya nánamaya' kónaw la, à ya sókɔnɔ kónaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔnɔna gundow la, kà à sɔrɔ jɔnjɔn te à lá ; wálima kà mɔgɔ' lèebu, kà à tɔgɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ bɛɛ kɔ kɔrɔ kà i látànga kà bɔ ò kó súquya' mà.

Báabu 13 nan

- 1. Kà tágama jàmana' kɔnɔ, yɔrɔ ó yɔrɔ ká dí i ye, jàmana' yɔrɔ' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, ο bɛnna bεε ye.
- 2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò bεnna bεε ye.

Báabu 14 nan

- 1. pánimabori' pá, mín ye kà siran i ní' pá kà i yεrε píni, à be bεn bεε ye ye dògotu píni, kà jàmana gbεrε píni, kà i kàlifa' sìqi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gbεn.
- 2. Kà kójugu' kε sàriya' ká kán kà i nɔ' mìna mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' sɔsɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana qbεrε la, ὸ kó tε.

Báabu 15 nan

- 1. Mɔgɔ' kɛra cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénya ye.
- 2. Mɔgɔ si ya jàmanadénya' te se kà bɔsi i la kà à sɔrɔ kùn jɔnjɔn te à wà mɔgɔ si te se kà mɔgɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénya' la kà dòn dɔgbɛrɛ tá la.

Báabu 16 nan

- 1. Cε' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálikuya' mà, à be bɛn i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dùgulénya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sìrili' la, cɛlasígi' kɔnɔ, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.
- 2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kε ni fúrungɔn' fìla ya jɛn' ye.
- 3. Dénbaya dénbayaw kɛnin pɔqɔn kán, ò le ye sìqida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìqida' ni fànqa' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

- 1. Mɔgɔ kélen, wálima jɛkúlu', bεε ká kán ni táya' ye, bεε tá ye i tá ye.
- 2. Mɔgɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mín mìna, díina' mín ká dí i ye, bɛnna bɛɛ ye ; ò kɔrɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya séli' ni ya díina' kɛ i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kɛnɛ' kán, à kɛra kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔgɔ' mín ye, ò bɛnna i ye, à fɔli' kɛnɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔrɔ' ye kó mɔgɔ si te se kà mɔgɔ tɔɔrɔ à hákilila' kánma, mɔgɔ se kà mɔgɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi yɔrɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

- 1. Kà pɔgɔn lájɛn pɔgɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sìgi, ò dàgara mɔgɔ' bεε ye.
- 2. A te se kà wájibiya mɔgɔ si kán, kó i ye kε tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔrɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

- 1. A be bεn bεε ye i sèn' dòn i fàso' kóṇaw ṇánabɔli' la, à kεra yεrεbakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔgɔ gbεrε la, i yεrε kà mɔgɔ' mín súgandi i yεrε mà.
- 2. Kà lɔyɔrɔ' sɔrɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be bɛn mɔgɔ bεε ye, wà bεε ká kán à la.
- 3. Jàma' ηàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò η lánkεnεmaya kàlafíli' sèn' fε, ni' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán kà kε tùma ni tùma, bεε ye wóte cógo kélen na, gùndo la wálima cógo la, bεε be i yεrε le ηàniya' yìra.

Báabu 22 nan

Sìgidénya' húkumu' kɔnɔ, bɛɛ ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ dɛmɛ' ye, i ya dúnyalatigɛ' gbɛlɛyaw la ; bɛɛ ká kán ni nàfasɔrɔ hákɛya' ye, àni mɔqɔya' hákɛya', àni lɔnko' ni séko' hákɛya' mín be í lànbe' kɔrɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

- 1. Βεε ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te kε à kán báara' mín na ; bεε ká kán kà látànga báarasɔrɔbaliya' fána mà
- 2. Mɔgɔ' ni mɔgɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òluqu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
- 3. Báarakɛla' bɛɛ ká kán ni sàra ye, mín be bɛn à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' pà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù hákε' la, bònya' kɔnɔ ; kà síniṇasigi' fána jàte' mìna ò la n'à be bɛn.
- 4. A be bεn bεε ye sεndika sìgi, wálima kà dòn sεndika' la, yálasa kà i yεrε látànga.

Báabu 24 nan

Bεε ká kán ni làganfíya' ni dàamu' ye : ò be à yìra ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakεla ká kán kà baara' bìla tùma ni tùma.

Báabu 25 nan

- 1. Βεε ká kán ni pánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fεετɔbɔ, ù sìyɔrɔ', ù fúrakɛli', àni pánamaya' làganfiyalan' be nɔgɔya cógo' mín ; báarakɛla' ká kán ni màrabólo' ya dɛmɛ' ye ní ya báara' cɛnna, ní jànkáro' kà lásìgi, ní lùjura kà à sɔrɔ, ní à kɛ firiyatɔ ye, ni kɔrɔ' nàna kà à dɛsɛ, wálima gbɛlɛya' fɛn ó fɛn kà à sɔrɔ, mín be à kɛ dɛsɛbagatɔ ye kà à sɔrɔ à yɛrɛ nɔ tɛ.
- 2. Mùsow ya kɔnɔmaya' ni dénw ya dénmisɛnya' ká kán ní dɛmɛ màgbɛn kɛrɛnkɛrɛnnin ye. A kɛra fúrukɔnɔden ye, wálima à kɛra fúrukɔfɛden ye, dén' bɛɛ ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

- 1. Βεε ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'àfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tεkinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà kε fε lɔɔkɔnin ye ; sánfεkalan' ká kán kà nɔgɔya bεε mà, bεε ká kán kà kánya à la.
- 2. Kàlan' làpíni' ká kán kà kε kà mɔgɔ' ya hádamadenya' fá, àni mɔgɔya' hákɛw ni à hɔrɔnya' lásàbati. A ká kán kà nɔgɔnfaamuya nɔgɔnbonya' sàbati mɔgɔw ni nɔgɔn cɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni nɔgɔn cɛ, àni kà dúnya' tɔnba' dɛmɛ násuma' la dúnya' kɔnɔ.
- 3. Dén' ládamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' súgandili' ye fàcɛ ni bámuso' tá lè ye fɔlɔ.

Báabu 27 nan

- 1. A be bεn bεε ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájεkow ni nánagbεw la, kà dàamu' sɔrɔ sékow la, àni kà i nìyɔrɔ' kε lɔnkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔrɔ.
- 2. Fɛn ó fɛn bɔra lɔnkow ni sékow ni másalaw kɔnɔ, ní à béna kɛ báasi mɔgɔw mà, à kɛra ù bólofɛn cɛnni ye wálà kùnmasúuli, bɛɛ ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' nənə hákeyaw ni hərənya' sàbatíli' sìqida' la, jàmana' kənə, àni dúnya' mùme kənə, bee ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

- 1. Sìqida' ya hákε' ye mɔqɔ kélen kélen bεε kùnko ye, k'à lá à kán ní sìqida' tε, i ya mɔqɔya' te dáfa.
- 2. Dàn sí te mɔgɔ' ya hákɛyaw' ni à ya yɛrɛmabíla' la, fó à dɔ bɛ kà i kɔrɔsi à kana mɔgɔ gbɛrɛ tɔɲɔ, à ye i jànto mɔgɔ gbɛrɛ ya hákɛyaw la, àni jógonumanya' ni pàli' ni jàma' làganfíya' kánma, bɛɛkanya' kɔnɔ.
- 3. O hákɛyaw ni n-tá-ye-n-yɛrɛ-ye' te bɛn cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 30 nan

Yərə sí te dàntigɛlikan' nìn kənə, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mə gbansan be sé kà míiriya gbɛrɛ bə ò kənə kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigɛlikan' nin hákɛw ni à hərənya' bènni' ye.